

Pukovnik, vanr. prof.
mr MLADENKO COLIĆ

Osnovni podaci o Zborniku dokumenata i podataka o NOR-u jugoslovenskih naroda

Da bi se istorijska građa iz NOB-a sačuvala od propadanja i uništenja, a zatim približila javnosti, Vojnoistorijski institut je izvršio sređivanje i objavljivanje te građe u *Zborniku dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda*.¹

Još u toku završnih operacija, naredbom Vrhovnog komandanta Jugoslovenske armije od 1. marta 1945, u sastavu Generalštaba JA formirano je Istorijsko odeljenje, koje je odmah otpočelo sistematski da prikuplja arhivsku građu. Od 28. marta do 31. decembra 1945. iz jedinica je ratna arhiva pristizala i preuzimana u Istorijskom institutu JA. Zatim je u drugoj polovini 1946. i u 1947. godini dopunjavana. Do 1968. godine sakupljeno je ukupno 1,012.451 dokumenat. Iz stranih arhiva je nabavljeno i mikrofilmovano 595.952 stranice dokumenata, čiji se originali nalaze u drugim arhivama u zemlji i inostranstvu.

Inicijativu za objavljivanje Zbornika dao je maršal Jugoslavije Josip Broz Tito, a neposrednu stručnu pomoć pružio je Moša Pijade.

Planski rad na sređivanju prikupljene arhivske građe za štampanje počeo je 1948. godine, a prva knjiga Zbornika izašla je iz štampe januara 1949. Od tada do danas izašlo je iz štampe 167 knjiga

¹ *Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda* (u daljem tekstu Zbornik) predstavlja kapitalno delo Vojnoistorijskog instituta. Zbog toga je Redakciji Zbornika 1969. godine dodeljena nagrada Saveta fonda Saveznog odbora SUBNOR-a i posebna Diploma vanrednog društvenog priznanja, a povodom 25-godišnjice izlaska prve knjige Zbornika, Vojnoistorijski institut dobio je Veliku plaketu JNA i Plaketu odbora SUBNOR-a.

svrstanih u četrnaest tomova Zbornika. Neki tomovi su završeni, objavljivanje drugih je pri kraju, a neki će tek biti objavljeni.

U Zborniku je publikovana arhivska građa o narodnooslobodilačkoj borbi naroda i narodnosti Jugoslavije u drugom svetskom ratu 1941—1945. godine.

Dokumenti Zbornika odražavaju, prvenstveno, vojni aspekt zbi-
vanja, a odnose se na slom Kraljevine Jugoslavije i na izrastanje
socijalističke Jugoslavije, sa svim atributima organizovane državne
zajednice.

Najveći broj dokumenata govori o stvaranju, razvoju i borbenim
dejtstvima jedinica NOV i POJ (JA), o njihovom ustrojstvu na svim
razvojnim etapama, naoružanju, stručnoj obuci, ideološko-političkom
i kulturno-prosvetnom vaspitanju; o njihovim borbenim i moralnim
kvalitetima, aktivnosti vojnih štabova i njihovom doprinosu u uspo-
stavljanju i razvoju organa narodne vlasti i ostalih društvenih i po-
litičkih antifašističkih organizacija; o kadrovskim, mobilizacijskim,
ekonomskim i propagandnim pitanjima; o aktivnosti vojnopozaadin-
skih organa; o prilikama na terenu, teror i zločinima okupatora, o
sprezi okupatora s domaćim kvislinškim i kontrarevolucionarnim sna-
gama. Izvestan broj dokumenata odnosi se i na aktivnost CK KPJ
i ostala rukovodstva NOP-a, a i na stvaranje i aktivnost AVNOJ-a.

Objavljeni dokumenti su autentični izvori, koji omogućavaju
da se sagledaju opseg i težina NOR-a i socijalističke revolucije, pod
rukovodstvom KPJ sa Josipom Brozom Titom na čelu.

Grupisanje građe po tomovima²

Radi boljeg korišćenja, najveći deo objavljene istorijske građe
podeljen je po teritorijalnom principu u šest tomova (Srbija, Crna
Gora, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Slovenija i Makedonija), dok
su u II i IX tomu nalaze dokumenti iz cele Jugoslavije, u VIII tomu
dokumenti o borbama na Jadranu, u tomu X dokumenti Jugosloven-

² Opširnije podatke o Zborniku vidi u člancima i prikazima: Viktor
Grbac: *Prilog proučavanju iskustva iz obrade Zbornika dokumenata i po-
dataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda*, Vojnoistorijski
glasnik (VIG) 6/65, str. 83—98; O zborniku dokumenata i podataka o na-
rodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda, VIG 1/68, str. 177—201; 2/68,
str. 217—236; 1/69; str. 285—307; 2/69, str. 246—247; 3/69, str. 219—239; Slavko
Vukčević: *Zbirka arhivske građe o italijanskoj okupaciji Jugoslavije 1941—
1942. godine*, VIG 1/74, str. 214—219; Slobodan Milošević: *Zbornik dokume-
nata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu naroda Jugoslavije*, tom XII,
knj. 1, VIG, 1/74, str. 214—219; Ratimir Stojković: *Povodom pojave IX toma
Zbornika dokumenata i podataka o NOR-u jugoslovenskih naroda*, VIG, 1/62,
str. 105—118; Fabijan Trgo: *Izvori i literatura za historiju narodnooslobodilač-
kog rata*, VIG, 2/67, str. 7—93.

skog ratnog vazduhoplovstva i u XI tomu dokumenti 1, 2, 3. i 4. jugoslovenske armije. U XII tomu objavljeni su dokumenti jedinica, komandi i ustanova Nemačkog Rajha, u XIII tomu dokumenti jedinica, komandi i ustanova Kraljevine Italije i u XIV tomu dokumenti četničkog pokreta Draže Mihailovića.

Tom I — borbe u Srbiji. Do sada objavljena 21. knjiga. Knjige 1—5, 7, 9, 11—15 sadrže dokumente iz uže Srbije (u 1. i 2. knjizi ima nekoliko dokumenata iz Vojvodine). Dokumenti Vojvodine, Kosova i Sandžaka izdvojeni su u posebne knjige, i to: u 6, 8. i 10. knjizi objavljeni su dokumenti jedinica NOV i POJ, a u 17. knjizi dokumenti okupatorskih i kvislinških jedinica i organizacija sa područja Srema za period januar—mart 1945; u 19. knjizi objavljeni su dokumenti sa područja Kosova za period 1941—1944. godine; u 16. knjizi su dokumenti iz Sandžaka za period 1942—1944. godine. Knjiga 20. sadrži naknadno pronađene dokumente NOV i POJ i partijskih organizacija (knjiga dopuna) za ceo period NOR-a, dok su u 21. knjizi objavljeni dokumenti kvislinških jedinica sa teritorije uže Srbije.

Tom II — dokumenti Vrhovnog štaba NOV i POJ. Ovaj tom sadrži sve značajnije dokumente Vrhovnog štaba NOV i POJ i deo dokumenata Centralnog komiteta KPJ, kojima raspolaže Arhiv Vojnoistorijskog instituta, kao i dokumente iz drugih arhiva.

Do sada je objavljeno 13 knjiga, koje sadrže dokumente nastale zaključno sa februarom odnosno decembrom 1944. Kao poseban prilog 11. knjige objavljena su 22 dokumenta nemačkih jedinica koji se odnose na aprilski rat i u 9. knjizi 14 dokumenata nemačkih jedinica, koji se odnose na operaciju *Švarc*.

Ostale dve knjige ovog toma nalaze se u štampi, odnosno pripremi (13 i 15).

Tom III — borbe u Crnoj Gori. Ovaj tom ima 10 knjiga i sve su izašle iz štampe. Obuhvata period od juna 1941. do 31. decembra 1944. Knjiga 4. sadrži dopunu za period 1941—1942. i dokumente za period druge polovine 1942. godine, dok knjiga 9. sadrži, takođe, dopunu za period septembar 1941 — decembar 1943. Knjiga 10. sadrži sve dokumente iz 1944. godine.

Za ovaj tom je karakteristično da ima malo dokumenata, a jedan od razloga je taj što je najveći deo uništen u toku rata, naročito za vreme bitke na Sutjesci i u toku četničko-zelenaške vladavine od juna 1942. do aprila 1943. godine.

Tom IV — borbe u Bosni i Hercegovini. Sadrži dokumente jedinica NOV i POJ, ustaško-domobranskih, nemačkih i italijanskih

jedinica koji se odnose na ratna dejstva od 1941. do 1945. godine. Ukupno ima 35 knjiga i sve su izašle iz štampe.

Dokumenti iz 1941. godine nalaze se u 1. i 2. knjizi; 3. knjiga unekoliko predstavlja dopunu 4. knjizi, pošto sadrži 38 dokumenata naknadno prikupljenih iz perioda januar—mart 1942. godine; u knjigama 3—8 su dokumenti iz 1942. godine, a zatim svaka naredna knjiga sadrži po jedan mesec, osim 30. koja obuhvata dva meseca (oktobar—novembar 1944) i 35. knjige koja sadrži naknadno prikupljene dokumente za period avgust 1941 — januar 1944. U knjigama ovog toma nalaze se i ustaško-domobranski, nemački i italijanski dokumenti.

Tom V — borbe u Hrvatskoj. Sa područja Hrvatske je količina objavljene arhivske građe najveća. U 39 knjiga objavljeno je 4.556 dokumenata jedinica NOV i POJ i organa NOP-a i 2.199 dokumenata okupatorskih i kvislinških jedinica.

Knjige 1—5 sadrže dokumente iz perioda april 1941 — jul 1942, odnosno svaka knjiga obuhvata po nekoliko meseci, dok knjige 6—39, osim 30. i 32. sadrže dokumente iz po jednog meseca od avgusta 1942. do februara 1945. Knjiga 30. sadrži dokumente jedinica NOV i POJ i organa NOP-a iz 1941. i 1942, a 32. knjiga sadrži naknadno pronađene i odabrane ustaško-domobranske dokumente takođe iz 1941. i 1942. godine. Obe knjige (30 i 32) dopune su objavljenih dokumenata u prvih 10 knjiga ovog toma.

Pri izučavanju NOR-a u Hrvatskoj treba konsultovati i VIII tom, te dokumente objavljene u IX, X i XI tomu.

Tom VI — borbe u Sloveniji. U ovom tomu su objavljeni dokumenti jedinica NOV i POJ i organa NOP-a Slovenije i dokumenti okupatorskih jedinica i ustanova, nastala od aprila 1941. do 15. maja 1945. Ukupno je izišlo iz štampe 19 knjiga. Po vremenskim periodima koje obuhvataju knjige ovog toma nisu ujednačene: knjiga 1, na primer, obuhvata dokumente iz devetomesečnog perioda (april—decembar 1941), knjiga 2. petomesečni period, knjiga 3. tromesečni, 4. i 5. četvoromesečni, 6. petomesečni, 7. dvomesečni, a ostale knjige obuhvataju dokumente nastale za mesec ili mesec i po do dva meseca.

Pri izučavanju NOR-a u Sloveniji treba konsultovati i VIII i XI tom.

Tom VII — borbe u Makedoniji. U ovom tomu su objavljena 622 dokumenta u četiri knjige, od čega 495 dokumenata NOV i POJ, a 127 dokumenata okupatorskih i kvislinških jedinica.

Objavljena arhivska građa u ovom tomu nedovoljna je za detaljniju obradu NOR-a u Makedoniji, naročito za period 1941—1943. godine, kada je važio princip »pročitaj i uništi«, tako da je iz tog vre-

mena sačuvano veoma malo dokumenata. Zbog toga se istraživači moraju koristiti arhivskom građom Instituta za nacionalnu istoriju u Skoplju, arhivima u Bitolju, Prilepu, Kruševu, Velesu i Kumanovu, kao i objavljenim člancima u posleratnoj štampi i izjavama učesnika NOR-a u Makedoniji.

Tom VIII — dejstva na Jadranu. Neki dokumenti o dejstvima na moru objavljeni su u V tomu. Ali, pošto se radi o specifičnom vidu ratovanja u NOR-u, dobro je što su najvažniji dokumenti iz rata na moru objavljeni u posebnom tomu.

Istraživačima je na taj način pristupačan znatno veći broj dokumenata i omogućeno izučavanje celokupnog razvoja Mornarice NOVJ, od 18. decembra 1942, kada je Vrhovni komandant naredio Štabu 4. operativne zone Hrvatske da formira Sekciju za Ratnu mornaricu, pa do onog stepena njenog razvoja kada je kao Ratna mornarica bila osposobljena da uspešno sadejstvuje s kopnenim snagama u konačnom oslobođenju zapadnih krajeva Jugoslavije.

Istorijska građa u ovom tomu objavljena je u tri knjige, a obuhvata period od jula 1942. do maja 1945, i to: knjiga 1. sadrži period jul 1942 — januar 1944, knjiga 2. period februar—avgust 1944, a knjiga 3. period septembar 1944 — maj 1945.

U tri knjige ovog toma objavljeno je 585 dokumenata, od kojih 552 dokumenta jedinica NOVJ (uglavnom mornaričkih), a 33 dokumenta okupatorskih jedinica (u 1. knjizi 23 italijanska, a u 2. knjizi 10 nemačkih). Neki dokumenti, naročito značajni za Mornaricu NOVJ objavljeni su, u celini ili delimično, u VIII tomu iako su već objavljeni u V tomu.

Tom IX — partijsko-politički dokumenti. U ovom tomu su objavljeni politički dokumenti iz jedinica, počev od čete i bataljona, pa do divizije, korpusa, glavnih štabova i Vrhovnog štaba NOV i POJ; zatim dokumenti CK KPJ i pojedinih partijskih rukovodstava sa terena. Arhivska građa u ovom tomu potiče iz perioda avgust 1941 — 15. maj 1945, a objavljena je u devet knjiga.

Tom X — Jugoslovensko ratno vazduhoplovstvo u NOR-u. Arhivska građa u ovom tomu objavljena je u dve knjige, a obuhvata period maj 1942 — jun 1945. Dokumenti objavljeni u ovom tomu omogućavaju, uglavnom, izučavanje postanka, razvoja i dejstva Ratnog vazduhoplovstva NOVJ. Osim toga, oni predstavljaju neophodnu dopunu objavljenoj građi u ostalim tomovima Zbornika, a biće naročito značajna pri izučavanju završnih operacija NOVJ (JA), kada je Ratno vazduhoplovstvo najviše došlo do izražaja.

Tom XI — operacija Jugoslovenske armije 1945. godine. U ovom tomu je objavljena arhivska građa štabova i jedinica armija (1, 2, 3. i 4) Jugoslovenske armije iz perioda 1. mart — 15. maj 1945.

U 1. knjizi je arhivska građa 1. armije, u 2. knjizi 2. armije, u 3. knjizi 3. armije, a u 4. knjizi 4. armije.

U 4. knjizi, pored dokumenata Štaba 4. armije i glavnijih dokumenata štabova divizija i brigada (koje su bile u formacijskom sastavu ove armije), objavljen je i izvestan broj dokumenata (prevoda) slovenačkih jedinica koje su bile u sastavu 4. armije ili su s njom sadejstvovala u pojedinim borbenim dejstvima.

U prilogu 4. knjige objavljeni su dokumenti Ministarstva spoljnih poslova i Ministarstva rata Velike Britanije — u kojima se govori o problemu Julijske krajine i Trsta. Među ovim dokumentima objavljena je i prepiska između vrhovnog komandanta JA maršala Josipa Broza Tita i glavnog komandanta savezničkih snaga na Sredozemlju feldmaršala Harolda Aleksandera, zatim note razmenjene između vlada Demokratske Federativne Jugoslavije, Velike Britanije i Sjedinjenih Američkih Država, koje se odnose takođe na problem Julijske krajine i Trsta.

Tom XII — dokumenti jedinica, komandi i ustanova Nemačkog Rajha. U ovom tomu — u četiri knjige, objavljeni su dokumenti nemačkih okupatorskih snaga u Jugoslaviji za period april 1941— maj 1945. Prva knjiga sadrži period 1941, druga period 1942, treća period 1943, a četvrta knjiga period 1944. i do 15. maja 1945. godine.

Na kraju svake knjige, pored registra, dat je i pregled svih dokumenata nemačke provenijencije za period na koji se odnosi knjiga, publikovanih u drugim knjigama nekih tomova Zbornika.

Tom XIII — dokumenti jedinica, komandi i ustanova Kraljevine Italije. Ovaj tom sadrži tri knjige i sve su izašle iz štampe. U prve dve knjige objavljeni su dokumenti iz perioda od kapitulacije vojske Kraljevine Jugoslavije do kraja 1942. godine, a u trećoj knjizi objavljeni su dokumenti iz 1943. godine, naravno do kapitulacije Italije.

I u ovom tomu je, na kraju svake knjige, pored registra, dat i pregled svih dokumenata italijanske provenijencije, za period na koji se knjiga odnosi, publikovanih u drugim knjigama nekih tomova Zbornika.

Kako u XII tako i u XIII tomu redaktori su povezali dokumente ovih tomova sa ostalim knjigama ostalih tomova Zbornika, kako bi korisnika uputili i na objavljenu dokumentaciju jedinica NOV i POJ o konkretnom događaju. Takvih povezivanja ima u svim knjigama oba toma.

Tom XIV — dokumenti četničkog pokreta Draže Mihailovića. Ovaj tom će sadržati 4 knjige. Prva knjiga, koja je izašla iz štampe, obuhvata period od pojave četnika Draže Mihailovića 1941. do kraja 1942, druga od januara 1943. do kapitulacije Italije, treća od 9. septembra 1943. do kraja jula 1944. i četvrta knjiga od 1. avgusta 1944. do 15. maja 1945. godine. Druga, treća i četvrta knjiga su u pripremi za štampu.

Planirana su još dva toma: XV tom dokumenta fašističke Mađarske i XVI tom dokumenta fašističke Bugarske, po jedna knjiga.

Ukupno je planirano izdavanje 174 knjige u okviru šesnaest toмова Zbornika, a objavljeno je 167 knjiga.

Pošto Zbornik obuhvata čitav NOR, razumljivo je da nisu mogli biti objavljeni svi dokumenti pojedinih jedinica, naročito manjih.

Princip objavljivanja dokumenata

U Zborniku je pretežno primenjen teritorijalnih (geografski), a i hronološki princip.

Teritorijalni princip izražen je osnovnom podelom najvećeg dela objavljenе istorijske građe, mada je bilo i odstupanja. Zapravo, Štab 2. korpusa NOVJ dugo se nalazio na teritoriji Crne Gore, a pod svojom komandom je imao 29. diviziju, koja je dejstvovala u Hercegovini. Međutim, zbog primene teritorijalnog principa, dokumenti Štaba 2. korpusa objavljeni su u III tomu. Kako se u njima daju podaci i o 29. diviziji, to će se istraživač pri proučavanju dejstava 29. divizije (čiji su dokumenti objavljeni u IV tomu) koristiti i dokumentima 2. korpusa (objavljenim u III tomu). Međutim, neki dokumenti Štaba 2. korpusa, koji se isključivo odnose na 29. diviziju a nisu prethodno štampani u III tomu, objavljeni su u IV tomu. Sličnih primera ima i sa dokumentima jedinica koje su dejstvovale u graničnim područjima između pojedinih pokrajina. Takođe, treba imati u vidu da su štabovi periodične izveštaje najčešće pisali naknadno, pa se moglo desiti da jedinice u međuvremenu promene teritoriju. U takvim slučajevima treba konsultovati dokumente iz dva, pa i više toмова, zavisno od toga kroz koje je pokrajine jedinica prošla.

Teritorijalni princip olakšava rad istraživačima koje interesuju događaji u pojedinim regionima, ali, očigledno, otežava rad onima koje interesuju dejstva pojedinih jedinica.

Hronološki princip, za čiju osnovu je uzet datum kada je dokument pisan, primenjen je u svim tomovima. O operacijama izveštaji

se redovno pišu nakon njihovog završetka, a mesečni izveštaji u narednom mesecu za protekli mesec. Zbog toga, ukoliko u datom tomu pojedine knjige sadrže dokumente nastale u toku mesec dana (a to je čest slučaj), mesečni, pa i neki drugi izveštaji, nisu objavljeni u toj knjizi, već u narednoj. Pri izučavanju nekog događaja iz jula 1944. godine u Hrvatskoj, pored 29. knjige (jul 1944), treba pregledati i 31. knjigu (avgust 1944), pošto je 30. knjiga — knjiga dopuna. Ali štabovi, naročito viši, za neke operacije, bojeve i borbe ili duže vremenske periode ponekad šalju izveštaje i posle više meseci, te je potrebno pregledati i naredne knjige.

Pošto se istorijska građa još prikuplja, naknadno prikupljeni dokumenti se objavljuju u dopunskim knjigama, takođe poređani hronološki. Bilo koji vremenski period da izučavamo, ove knjige takođe treba pregledati.

Postoje još neka manja odstupanja. Tako 1. knjiga VII toma obuhvata period od 1941. do septembra 1943, a u 2. knjizi istog toma objavljena su četiri dokumenta iz tog perioda. Takvih primera ima i u drugim knjigama. U vreme završnih priprema za štampanje 2. knjige VI toma pronađeni su dokumenti iz tog perioda, te su objavljeni u narednoj knjizi.

Hronološki princip primenjen je i u svim ostalim tomovima, ali to nije slučaj i u primeni teritorijalnog principa. U II i IX tomu nalazimo dokumente iz cele Jugoslavije, a u VIII tomu dokumente o borbama na Jadranu. Dokumenti iz X toma odnose se samo na Ratno vazduhoplovstvo, a XI tom na četiri armije, dok XII i XIII tom čine nemačke, odnosno italijanske dokumente sa čitave teritorije, odnosno sa dela teritorije Jugoslavije.

Jedan od principa je i obavezno objavljivanje dokumenata koji se odnose na stvaranje, razvoj i dejstva NOV i POJ, pre svega operativnih. To su razni izveštaji, izvodi iz operacijskih dnevnika, zapovesti, naređenja, brojna stanja, partijsko-politički i drugi dokumenti jedinica NOV i POJ, koji neposredno tretiraju probleme rata i izgradnje oružanih snaga.

Među operativnim dokumentima prednost imaju izveštaji, i to prvenstveno korpusa i divizija. Kad takvih dokumenata nema, ili kad su nepotpuni, objavljuju se dokumenti štabova brigada, izuzetno i štabova bataljona, ako je reč o dejstvima na samostalnom pravcu. Kako su u dokumentima partijskih rukovodstava, naročito u početku rata, razmatra i vojna problematika, u prvim knjigama Zbornika nalazimo mnogo takvih dokumenata.

Izbor dokumenata za objavljivanje

Pri izboru dokumenata jedinica NOV i POJ za objavljivanje nastojalo se da se objavljuju oni dokumenti koji se odnose na stvaranje, razvoj i dejstva NOV i POJ.

Pri izboru zapovesti uzimane su u obzir prvenstveno zapovesti viših štabova, pošto one sadrže osnovne elemente, koji se kasnije razrađuju u zapovestima nižih štabova. Zapovesti nižih štabova objavljuju se samo u slučaju kad niže jedinice izvršavaju neke specijalne zadatke, kad se radi o posebno značajnim manevrima, ili kad je zapovest posebno poučna.

Nastojalo se da zapovesti i naređenja budu praćeni izveštajima koji potvrđuju njihovo izvršenje. Ukoliko više komandi piše o istom događaju, prednost je data izveštajima viših štabova, koji se u redakcijskim napomenama dopunjuju detaljima iz izveštaja nižih štabova. Operacijski dnevnik su po značaju isti kao i izveštaji, pa su pri objavljivanju tako tretirani.

Knjige depeša sadrže, uglavnom, kratke izveštaje i kratka naređenja. Ako neka jedinica ima dosta sačuvanih dokumenata izvodi iz knjiga depeša ne objavljuju se, već se podaci iz njih koriste za povezivanje događaja o kojima je reč u dokumentima. Ali ako nema dovoljno drugih dokumenata, objavljuju se i izvodi iz knjiga depeša. Ukoliko se radi o depešama viših štabova, koje su nešto veće, one su objavljene kao posebni dokumenti.

Podaci o rasporedu, stanju i namerama okupatorsko-kvislinških jedinica dati su na osnovu dokumenata tih jedinica, a kada takvi dokumenti nedostaju, objavljuju se značajniji obaveštajni izveštaji štabova jedinica NOVJ.

Pri izboru dokumenata za IX tom (partijsko-politički dokumenti) nastojalo se da se objave oni dokumenti koji pružaju podatke o raznolikoj problematici u radu partijskih organizacija i političkih organa iz što većeg broja jedinica sa područja cele Jugoslavije.

U nekim slučajevima su dokumenti u kojima se iznose dejstva koja se protežu na dve pokrajine, objavljeni izvodno u dva toma, a ponekad i u celini. Izrazit primer ovakve prakse su dnevna izvešća Ministarstva oružanih snaga NDH.

Napomene i komentari

U napomenama i komentarima daje se ocena dokumenta, ocena pojedinih događaja ili ličnosti, objašnjavaju se pojedina mesta u tek-

stu, daju obaveštenja o nastanku dokumenta, analiziraju se podaci izneti u dokumentu, a naročito razne ocene i slično.

Naročito je značajno komentarisanje onih dokumenata koji potiču od okupatorskih i kvislinških jedinica i ustanova. Cilj je da se komentarom objasni suština pojava koje se pominju u dokumentima i da se ukaže na eventualno netačne i zlonamerne podatke.

Da bi bili autentični, svi komentari i važnija objašnjenja zasnivaju se na arhivskoj građi i izjavama učesnika, a samo izuzetno na literaturi.

Povezivanje događaja iz raznih dokumenata

Ako dva ili više dokumenata (u jednoj knjizi ili tomu) sadrže iste činjenice, u napomeni se to konstatuje, činjenice se povezuju. Povezuju se činjenice iz dokumenata jedinica NOVJ sa činjenicama iz dokumenata neprijatelja, bez obzira na to da li se svi dokumenti objavljuju. Naročito je važno da se činjenice iz objavljenih dokumenata povežu sa činjenicama u neobjavljenim dokumentima, jer se na taj način ukazuje na arhivsku građu koja nije objavljena. Na primer, u 10. knjizi VI toma od 1.010 napomena, njih 406 najneposrednije se odnosi na povezivanje činjenica.

Često nas, prilikom povezivanja činjenica, redaktor upućuje na neki drugi dokumenat, ili u napomeni citira neki drugi izvor koji o tome govori. Tako, na primer, u izveštaju Štaba 3. proleterske (ličke) brigade od 15. maja 1944, u kome se govori o stizanju materijala iz Like i o borbama 1. bataljona koji je obezbeđivao karavan, pored ostalog se kaže: »Prilaže se lista ranjenih drugova«. Redaktor nije našao pomenutu listu, pa je, nastojeći da to objasni, pregledao operacijski dnevnik Štaba 6. proleterske divizije, u kojem je našao broj ranjenih. Zatim je otvorio indeks, citirao mesto iz izveštaja i time ovo pitanje okončao.

Međutim, često je sprega napomena mnogo složenija, te nas ponekad upućuje i na desetine dokumenata. Tako u 25. knjizi IV toma, dokumenat broj 87, str. 295, redaktor nas napomenom broj 4 upućuje i na dok. br. 14 — naređenje Štaba 11. divizije od 3. maja 1944. godine potčinjenim jedinicama. Obrađujući ovaj dokumenat, redaktor je već objasnio više pitanja te nas na njega zbog toga i upućuje. Čitajući ga, nailazimo na napomene br. 2 i br. 3, koje nas dalje upućuju na dok. br. 11 i 194, a dok. br. 11. na tom IV knjiga 24, dok. br. 102, 103, 110 i 186. Tek tu nalazimo mnoga objašnjenja. Takvih primera ima i u ostalim tomovima.

Kako je, zbog obimnosti edicije, istraživačima i drugim korisnicima otežano njeno korišćenje, pristupilo se istovremeno izradi *Tematskog registra Zbornika dokumenata i podataka o NOR-u*, koji će unutrašnjom podelom na poglavlja, odeljke i konkretne pojmove omogućiti brzo korišćenje ove obimne materije.

Tematski registar će imati sledeća poglavlja: Predratna Jugoslavija; KPJ — organizator i rukovodilac NOB-a naroda i narodnosti Jugoslavije; NOR naroda i narodnosti Jugoslavije (1941—1945); Oružane snage NOP-a (NOV i POJ-JA); Narodna vlast; Masovne političke organizacije; NOP Jugoslavije u borbi za međunarodno priznanje; Okupatori Jugoslavije i njihovi saradnici.

Tematskim registrom završiće se ova obimna edicija od 174 knjige.

Iako Zbornik predstavlja obimnu ediciju, u njemu nema dovoljno dokumenata za potpunije izučavanje nekih veoma značajnih pitanja o opštenarodnom ratu, kakav je bio naš NOR. Tako, na primer, o raznim oblicima otpora u okupiranim gradovima ima vrlo malo dokumenata, uglavnom, zbog toga što ih je malo napisano, a još manje sačuvano. Takođe, malo ima dokumenata o naporima vojno-pozadinskih organa da materijalno obezbede borbena dejstva.

Zbornik dokumenata i podataka sanitetske službe u NOR-u. S obzirom na manjkavost Zbornika dokumenata i podataka o NOR-u jugoslovenskih naroda i narodnosti, treba dati informaciju i o Zborniku dokumenata i podataka sanitetske službe u NOR-u, koji u znatnoj meri popunjava praznine u Zborniku NOR-a.

Po problematici koja se u objavljenim dokumentima tretira, po podacima koje dokumenti sadrže, kao i po načinu redaktorske obrade, ovaj zbornik treba smatrati kao sastavni deo Zbornika NOR-a.

U dvanaest njegovih knjiga (Prilog broj II) objavljeno je 3.299 dokumenata na preko 8.000 stranica. Oni su od izuzetnog značaja za izučavanje iskustava sanitetske taktike, ali imaju i mnogo širi značaj.

Zbornik dokumenata i podataka veterinarske službe u NOR-u objavljen je u dve knjige. Prva knjiga sadrži dokumente iz 1941, a druga dokumente od 1942. do 1945. godine.

Aprilski rat 1941. godine. Kao poseban tom, bez brojne oznake, zbirka dokumenata pod naslovom »Aprilski rat 1941«, u dve knjige, može se priključiti Zborniku NOR-a. Štampana je 1. knjiga koja obuhvata period mart 1939 — decembar 1940, a 2. knjiga je u pripremi.

Osnovni cilj publikovanja arhivske građe u zbornicima je da se ona učini dostupna što širem krugu istraživača i da se javnosti prezentiraju autentični dokumenti o istorijskim zbivanjima u narodno-oslobodilačkom ratu.

Zbornik dokumenata i podataka o NOR-u jugoslovenskih naroda predstavlja jedinstven poduhvat u objavljivanju arhivske građe u našoj zemlji, a verovatno i u svetu. Nijedna država nije tako otvoreno, samo četiri godine po završetku rata, izišla pred javnost sa najvažnijom ratnom dokumentacijom.

Zbornik je postao zapažena edicija i van granica Jugoslavije, naročito u naučnim krugovima koji se bave izučavanjem drugog svetskog rata, o čemu govore pozitivni kritički osvrti.

Dokumenti objavljeni u Zborniku predstavljaju izvor prvog reda za istorijsko istraživanje narodnooslobodilačkog rata. Izučavanje iskustava iz borbenih dejstava iz NOR-a uopšte je nemoguće bez korišćenja Zbornika. U Zborniku se mogu naći osnovni dokumenti (naređenja, zapovesti, izveštaji i dr.) za sve značajnije borbe, bojeve i operacije jedinica NOV i POJ (JA).

U prvu knjigu Titovih *Vojnih djela*, koja obuhvata period NOR-a naroda i narodnosti Jugoslavije 1941—1945. godine, tom II Zbornika predstavlja osnovni izvor za izučavanje Titovog vojnog dela iz perioda narodnooslobodilačkog rata.

Ovim napisom želimo pružiti osnovne informacije o ovoj ediciji i načinu njenog korišćenja onima koji će se njome služiti. Sadržaj priloga je postavljen tako da svakome ko se bude služio Zbornikom olakša korišćenje tomova, knjiga i dokumenata. Uz to, želeli bismo da ovaj rad podstakne sve one koji se bave izučavanjem NOR-a na obimnije i svestranije korišćenje Zbornika.

Prilog broj I

P R E G L E D

OBJAVLJENIH TOMOVA I KNJIGA ZBORNIKA DOKUMENATA I PODATAKA O NARODNOOSLOBODILAČKOM RATU JUGOSLOVENSKIH NARODA

Tom I — Borbe u Srbiji:

Knjiga 1 — borbe u Srbiji	1941. godine
Knjiga 2 — borbe u Srbiji maj—decembar	1941. godine
Knjiga 3 — borbe u Srbiji januar—jun	1942. godine
Knjiga 4 — borbe u Srbiji jul—decembar	1942. godine
Knjiga 5 — borbe u Srbiji januar—decembar	1943. godine
Knjiga 6 — borbe u Vojvodini	1941—1943. godine
Knjiga 7 — borbe u Srbiji januar—maj	1944. godine
Knjiga 8 — borbe u Vojvodini januar—oktobar	1944. godine
Knjiga 9 — borbe u Srbiji 1. VI—20. VIII	1944. godine
Knjiga 10 — borbe u Vojvodini novembar—decembar	1944. godine
Knjiga 11 — borbe u Srbiji 21. VIII—10. IX	1944. godine

Knjiga 12 — borbe u Srbiji 11—30. IX	1944. godine
Knjiga 13 — borbe u Srbiji 1—15. X	1944. godine
Knjiga 14 — borbe u Srbiji 16. X—10. XI	1944. godine
Knjiga 15 — borbe u Srbiji 9. XI—31. XII	1944. godine
Knjiga 16 — borbe u Sandžaku	1942—1944. godine
Knjiga 17 — borbe u Vojvodini (nepr. dok.)	1941—1944. godine
Knjiga 18 — borbe u Sremu januar—mart	1945. godine
Knjiga 19 — borbe na Kosovu	1941—1945. godine
Knjiga 20 — borbe u Srbiji	1941—1944. godine
Knjiga 21 — borbe u Srbiji	1941—1944. godine

Tom II — Dokumenti Vrhovnog štaba NOV i POJ:

Knjiga 1 — Bilten Vrhovnog štaba	1941—1945. godine
Knjiga 2 — dokumenti Vrhovnog štaba	1941—1942. godine
Knjiga 3 — dokumenti VŠ mart—april	1942. godine
Knjiga 4 — dokumenti VŠ maj—jun	1942. godine
Knjiga 5 — dokumenti VŠ jul—avgust	1942. godine
Knjiga 6 — dokumenti VŠ septembar—novembar	1942. godine
Knjiga 7 — dokumenti VŠ decembar 1942 — januar	1943. godine
Knjiga 8 — dokumenti VŠ februar—mart	1943. godine
Knjiga 9 — dokumenti VŠ april—jun	1943. godine
Knjiga 10 — dokumenti VŠ jul—oktobar	1943. godine
Knjiga 11 — dokumenti VŠ novembar 1943 — januar	1944. godine
Knjiga 12 — dokumenti VŠ januar—april	1944. godine
Knjiga 13 — dokumenti VŠ maj—avgust 1944. godine	(u štampi)
Knjiga 14 — dokumenti VŠ septembar—decembar	1944. godine
Knjiga 15 — dokumenti VŠ januar—maj	godine (u pripremi)

Tom III — Borbe u Crnoj Gori:

Knjiga 1 — borbe u Crnoj Gori jul—decembar	1941. godine
Knjiga 2 — borbe u Crnoj Gori januar—mart	1942. godine
Knjiga 3 — borbe u Crnoj Gori april—jun	1942. godine
Knjiga 4 — borbe u Crnoj Gori do juna	1941—1942. godine
Knjiga 5 — borbe u Crnoj Gori januar—oktobar	1943. godine
Knjiga 6 — borbe u Crnoj Gori oktobar—decembar	1943. godine
Knjiga 7 — borbe u Crnoj Gori januar—jun	1944. godine
Knjiga 8 — borbe u Crnoj Gori jul—decembar	1944. godine
Knjiga 9 — borbe u Crnoj Gori do juna	1941—1943. godine
Knjiga 10 — borbe u Crnoj Gori januar—decembar	1944. godine

Tom IV — Borbe u Bosni i Hercegovini

Knjiga 1 — borbe u BiH jun—septembar	1941. godine
Knjiga 2 — borbe u BiH oktobar—decembar	1941. godine
Knjiga 3 — borbe u BiH januar—mart	1942. godine
Knjiga 4 — borbe u BiH januar—april	1942. godine
Knjiga 5 — borbe u BiH maj—jun	1942. godine
Knjiga 6 — borbe u BiH jul—avgust	1942. godine
Knjiga 7 — borbe u BiH septembar—oktobar	1942. godine
Knjiga 8 — borbe u BiH novembar—decembar	1942. godine
Knjiga 9 — borbe u BiH januar	1943. godine
Knjiga 10 — borbe u BiH februar	1943. godine
Knjiga 11 — borbe u BiH mart	1943. godine
Knjiga 12 — borbe u BiH april	1943. godine
Knjiga 13 — borbe u BiH maj	1943. godine
Knjiga 14 — borbe u BiH jun	1943. godine
Knjiga 15 — borbe u BiH jul	1943. godine
Knjiga 16 — borbe u BiH avgust	1943. godine

Knjiga 17	— borbe u BiH	septembar	1943. godine
Knjiga 18	— borbe u BiH	oktobar	1943. godine
Knjiga 19	— borbe u BiH	novembar	1943. godine
Knjiga 20	— borbe u BiH	decembar	1943. godine
Knjiga 20	— borbe u BiH	decembar	1943. godine
Knjiga 21	— borbe u BiH	januar	1944. godine
Knjiga 22	— borbe u BiH	februar	1944. godine
Knjiga 23	— borbe u BiH	mart	1944. godine
Knjiga 24	— borbe u BiH	april	1944. godine
Knjiga 25	— borbe u BiH	maj	1944. godine
Knjiga 26	— borbe u BiH	jun	1944. godine
Knjiga 27	— borbe u BiH	jul	1944. godine
Knjiga 28	— borbe u BiH	avgust	1944. godine
Knjiga 29	— borbe u BiH	septembar	1944. godine
Knjiga 30	— borbe u BiH	oktobar—novembar	1944. godine
Knjiga 31	— borbe u BiH	decembar	1944. godine
Knjiga 32	— borbe u BiH	januar	1945. godine
Knjiga 33	— borbe u BiH	februar	1945. godine
Knjiga 34	— borbe u BiH	mart	1945. godine
Knjiga 35	— borbe u BiH	— dopuna	1945. godine

Tom V — Borbe u Hrvatskoj:

Knjiga 1	— borbe u Hrvatskoj	april—oktobar	1941. godine
Knjiga 2	— borbe u Hrvatskoj	studen—prosinac	1941. godine
Knjiga 3	— borbe u Hrvatskoj	sječanj—ožujak	1942. godine
Knjiga 4	— borbe u Hrvatskoj	travanj—svibanj	1942. godine
Knjiga 5	— borbe u Hrvatskoj	lipanj—srpanj	1942. godine
Knjiga 6	— borbe u Hrvatskoj	kolovoz	1942. godine
Knjiga 7	— borbe u Hrvatskoj	rujan	1942. godine
Knjiga 8	— borbe u Hrvatskoj	listopad	1942. godine
Knjiga 9	— borbe u Hrvatskoj	studen	1942. godine
Knjiga 10	— borbe u Hrvatskoj	prosinac	1942. godine
Knjiga 11	— borbe u Hrvatskoj	siječanj	1943. godine
Knjiga 12	— borbe u Hrvatskoj	veljača	1943. godine
Knjiga 13	— borbe u Hrvatskoj	ožujak	1943. godine
Knjiga 14	— borbe u Hrvatskoj	travanj	1943. godine
Knjiga 15	— borbe u Hrvatskoj	svibanj	1943. godine
Knjiga 16	— borbe u Hrvatskoj	lipanj	1943. godine
Knjiga 17	— borbe u Hrvatskoj	srpanj	1943. godine
Knjiga 18	— borbe u Hrvatskoj	kolovoz	1943. godine
Knjiga 19	— borbe u Hrvatskoj	rujan	1943. godine
Knjiga 20	— borbe u Hrvatskoj	listopad	1943. godine
Knjiga 21	— borbe u Hrvatskoj	studen	1943. godine
Knjiga 22	— borbe u Hrvatskoj	prosinac	1943. godine
Knjiga 23	— borbe u Hrvatskoj	siječanj	1944. godine
Knjiga 24	— borbe u Hrvatskoj	februar	1944. godine
Knjiga 25	— borbe u Hrvatskoj	mart	1944. godine
Knjiga 26	— borbe u Hrvatskoj	april	1944. godine
Knjiga 27	— borbe u Hrvatskoj	maj	1944. godine
Knjiga 28	— borbe u Hrvatskoj	jun	1944. godine
Knjiga 29	— borbe u Hrvatskoj	jul	1944. godine
Knjiga 29	— borbe u Hrvatskoj	jul	1944. godine
Knjiga 30	— borbe u Hrvatskoj		1941—1942. godine
Knjiga 31	— borbe u Hrvatskoj	avgust	1944. godine
Knjiga 32	— borbe u Hrvatskoj		1941—1942. godine
Knjiga 33	— borbe u Hrvatskoj	septembar	1944. godine
Knjiga 34	— borbe u Hrvatskoj	oktobar	1944. godine
Knjiga 35	— borbe u Hrvatskoj	novembar	1944. godine
Knjiga 36	— borbe u Hrvatskoj	decembar	1944. godine
Knjiga 37	— borbe u Hrvatskoj	januar	1945. godine
Knjiga 38	— borbe u Hrvatskoj	februar	1945. godine
Knjiga 39	— borbe u Hrvatskoj	mart—maj	1945. godine

Tom VI — Borbe u Sloveniji:

Knjiga 1 — borbe u Sloveniji	april—decembar	1941. godine
Knjiga 2 — borbe u Sloveniji	januar—maj	1942. godine
Knjiga 3 — borbe u Sloveniji	jun—avgust	1942. godine
Knjiga 4 — borbe u Sloveniji	septembar—decembar	1942. godine
Knjiga 5 — borbe u Sloveniji	januar—april	1943. godine
Knjiga 6 — borbe u Sloveniji	maj—septembar	1943. godine
Knjiga 7 — borbe u Sloveniji	septembar—oktobar	1943. godine
Knjiga 8 — borbe u Sloveniji	21. X—30. XI	1943. godine
Knjiga 9 — borbe u Sloveniji	decembar	1943. godine
Knjiga 10 — borbe u Sloveniji	januar	1944. godine
Knjiga 11 — borbe u Sloveniji	februar	1944. godine
Knjiga 12 — borbe u Sloveniji	1. III—15. IV	1944. godine
Knjiga 13 — borbe u Sloveniji	16. IV—31. V	1944. godine
Knjiga 14 — borbe u Sloveniji	1. VI—15. VII	1944. godine
Knjiga 15 — borbe u Sloveniji	16. VII—31. VIII	1944. godine
Knjiga 16 — borbe u Sloveniji	1. IX—20. X	1944. godine
Knjiga 17 — borbe u Sloveniji	21. X—15. XII	1944. godine
Knjiga 18 — borbe u Sloveniji	16. XII 1944—28. II	1945. godine
Knjiga 19 — borbe u Sloveniji	1. III—15. V	1945. godine

Tom VII — Borbe u Makedoniji:

Knjiga 1 — borbe u Makedoniji	jul 1941—septembar	1943. godine
Knjiga 2 — borbe u Makedoniji	septembar—decembar	1943. godine
Knjiga 3 — borbe u Makedoniji	VI 1943—VIII	1943. godine
Knjiga 4 — borbe u Makedoniji	III 1943—XI	1944. godine

Tom VIII — Dejstva na Jadranu:

Knjiga 1 — dejstva na Jadranu	juli 1942—januar	1944. godine
Knjiga 2 — dejstva na Jadranu	februar—avgust	1944. godine
Knjiga 3 — dejstva na Jadranu	septembar 1944—maj	1945. godine

Tom IX — Dokumenti o partijsko-političkoj delatnosti u jedinicama NOV i PO Jugoslavije:

Knjiga 1 — dokumenti	VIII 1941—VIII	1942. godine
Knjiga 2 — dokumenti	IX—XII	1942. godine
Knjiga 3 — dokumenti	I—VI	1943. godine
Knjiga 4 — dokumenti	VII—XII	1943. godine
Knjiga 5 — dokumenti	I—IV	1944. godine
Knjiga 6 — dokumenti	V—VIII	1944. godine
Knjiga 7 — dokumenti	IX—XII	1944. godine
Knjiga 8 — dokumenti	I—II	1945. godine
Knjiga 9 — dokumenti	1. III—15. V	1945. godine

Tom X — Jugoslovensko ratno vazduhoplovstvo u NOR-u:

Knjiga 1 — JRV u NOR-u	maj 1942—februar	1945. godine
Knjiga 2 — JRV u NOR-u	mart—jun	1945. godine

Tom XI — Operacije Jugoslovenske armije 1945. godine:

Knjiga 1 — dokumenti	1. armije 1. III—15. V	1945. godine
Knjiga 2 — dokumenti	2. armije 1. III—15. V	1945. godine
Knjiga 3 — dokumenti	3. armije 1. III—15. V	1945. godine
Knjiga 4 — dokumenti	4. armije 1. III—15. V	1945. godine

Tom XII — Dokumenta jedinica, komandi i ustanova Nemačkog Rajha:

Knjiga 1 — dokumenti 18. IV—31. XII	1941. godine
Knjiga 2 — dokumenti 1. I—31. XII	1942. godine
Knjiga 3 — dokumenti 1. I—31. XII	1943. godine
Knjiga 4 — dokumenti 1. I 1944—15. V	1945. godine

Tom XIII — Dokumenti jedinica, komandi i ustanova Kraljevine Italije:

Knjiga 1 — dokumenti 17. IV—31. XII	1941. godine
Knjiga 2 — dokumenti 1. I—31. XII	1942. godine
Knjiga 3 — dokumenti 1. I—8. XI	1943. godine

Tom XIV — Dokumenti četničkog pokreta Draže Mihailovića:

Knjiga 1 — dokumenti	1941—1942. godine
Knjiga 2 — dokumenti januar 1943—8. IX	1943. godine (u pripremi)
Knjiga 2 — dokumenti januar 1943—8. IX	1943. godine (u pripremi)
Knjiga 3 — dokumenti 8. IX 1943—VII	1944. godine (u pripremi)
Knjiga 4 — dokumenti 1. VIII 1944—15. V	1945. godine (u pripremi)

Tom XV — Dokumenti fašističke Mađarske	1 knjiga
Tom XVI — Dokumenti fašističke Bugarske	1 knjiga

Prilog broj II

ZBORNIK DOKUMENATA I PODATAKA SANITETSKE SLUŽBE
U NOR-u JUGOSLOVENSKIH NARODA

(Izdavač Sanitetska uprava JNA)

- Knjiga 1 — Dokumenti Sanitetskog odeljenja; Sanitetske misije u Italiji; 1, 2, 3. i 5. korpusa NOV i POJ od 1941—1945. godine
- Knjiga 2 — Dokumenti sanitetske službe u Hrvatskoj, Slavoniji i Sloveniji od 1941—1945. godine
- Knjiga 3 — Dokumenti i podaci sanitetske službe 6. korpusa NOVJ (ranija 3. operativna zona Hrvatske, odnosno 2. korpus NOVJ) od 1942—1945. godine
- Knjiga 4 — Dokumenti i podaci sanitetske službe 8. korpusa NOVJ (ranije 4. operativna zona Hrvatske) od 1942—1945. godine
- Knjiga 5 — Dokumenti i podaci Sanitetskog odeljenja Glavnog štaba Hrvatske od 1942—1945. godine
- Knjiga 6 — Dokumenti i podaci sanitetske službe 4. korpusa NOVJ (ranije 1. korpus NOVH) od 1942—1945. godine
- Knjiga 7 — Dokumenti i podaci sanitetske službe 1. jugoslovenske armije od januara do maja 1945. godine
- Knjiga 8 — Izveštaji o radu sanitetske službe 1. jugoslovenske armije u završnim operacijama u aprilu—maju 1945. godine
- Knjiga 9 — Dokumenti i podaci sanitetske službe Glavnog štaba Vojvodine, 12. korpusa NOVJ i 3. jugoslovenske armije od 1943—1945. godine

Knjiga 10 — Dokumenti i podaci sanitetske službe 3. korpusa NOVJ 1943—1945.

Knjiga 11 — Dokumenti i podaci sanitetske službe 5. korpusa NOVJ od 1. VII 1944. do 8. VI 1945. godine

Knjiga 12 — Dokumenti i podaci sanitetske službe Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije od 1941. do 1945. godine.

ZBORNIK DOKUMENATA I PODATAKA VETERINARSKE SLUŽBE
U NOR-u JUGOSLOVENSKIH NARODA
(Izdavač Veterinarsko odeljenje DSNO)

Knjiga 1 — dokumenti iz 1941. godine

Knjiga 2 — dokumenti iz 1942—1945. godine